कडूलिंब

Azadirachta indica A.Juss. Family: Meliaceae

विविध भाषांमधील नावे:
इंग्लिश: Neem, संस्कृत: अरिष्टा, मराठी: कडूलिंब, हिंदी: नीम, इंग्लिश: मार्गोसा, तमिळ: वेप्पा

Morphology:

Neem is a fast-growing tree that can reach a height of 15–20 metres (49–66 ft), and rarely 35–40 m (115–131 ft). It is deciduous, shedding many of its leaves during the dry winter months. The branches are wide and spreading. The fairly dense crown is roundish and may reach a diameter of 20–25 m (66–82 ft).

वर्णन:

कडुलिंबचे झाड मोठे असते. हे झाड सर्वसाधारणपणे आठ ते दहा मीटर उंच वाढते.याचे टखोड सरळग वाढते; नंतर याला फांद्या फुटतात. या झाडाची साल काळी व खडबडीत असते. याची पाने हिरवी,मध्यम आकाराची अ लांबट अंसतात. पानाच्या कडेने नक्षी असते. एका काडीला दीहा ते बारा पाने येतात. पानाचा देठ बारीक असतो. चव कडवट असते. या झाडाची फुले लहान, पांढरया रंगाची तसेच सुगंधी असतात. या झेडाची फळे कच्ची असताना हिरवी व पिकल्यावर पिवळ्या रंगाची दिसतात. त्या फळाचा आकार लहान असतो.

औषधी उपयोग:

उन्हाळ्यामुळे गोवर, कांजिण्या, ह्या सारखे रोग उद्भवतात, अश्यावेळी रोग्याला कडुनिंबाच्या पानांच्या अंथरुणावर झोपवून मंत्र म्हणत असत. पूर्वी स्त्रियांना प्रसूतीनंतर तीन दिवस जेवणाच्या आधी कडुलिंबाच्या पानांचा रस देत असत. त्यामुळे मातेला दूधही जास्त येत असे. व्यालेल्या गाईलाही कडुनिंबाचा पाला खाण्यास देत असत. कडुलिंबामध्ये आयुर्वेदिक गुणधर्मही असतात व ते कडू, विपाकी, शीतवीर्य, लघु, मंदाग्निकर-खोकला, ज्वर, अरुची, कृमी, कफ, कुष्ठ नाशक म्हणून वापरले जाते. हा जणू कल्पवृक्षच आहे.

बहर येण्याचा कालावधी: मे आणि जून

लागवड- बियांपासून या झाडांचीं उगवण नैसर्गिकरीतीने होते.